

El pla d'acció

CENTRE

**ANDORRA
SOSTENIBLE**

Escola Verda

Presentació

Aquest document és una guia sintètica i orientativa sobre què és, com s'estructura i quins són els passos i procediments que cal seguir per portar a terme un pla d'acció dins del projecte Escola Verda.

Els destinataris d'aquest manual són els membres de la Comissió Escola Verda, encarregats de concretar i posar en pràctica l'agenda d'activitats i projectes en cadascun dels cinc cursos descrits segons el pla estratègic.

Aquesta guia incorpora al seu annex un **model de formulari** per portar a terme la **planificació d'acció** als centres, així com la seva **valoració** a final de cada curs, de manera que totes les escoles comparteixin format i nivells de concreció.

Andorra la Vella, setembre del 2013

1. Què és un pla d'acció?

Un pla d'acció és una eina clau en el projecte Escola verda, atès que esdevé el document que a mode de full de ruta defineix i concreta les accions que els centres portaran a terme en cada curs dins del projecte global d'ambientalització a l'escola. Així doncs, suposa una planificació a curt termini (1 curs o 1 any) en què es desenvolupen els arguments i els eixos de treball traçats en la planificació estratègica a mitjà termini (vigència de 5 anys).

A la pràctica, el pla d'acció és el document de treball que la Comissió Escola Verda farà servir de manera més habitual i com a referència en el dia a dia del curs escolar. En aquest sentit, per tal que sigui pràctic i operatiu, un bon pla d'acció ha d'incloure certs requisits bàsics que en molts casos són similars als recomanats per la planificació estratègica:

- **Realisme.** És bàsic dimensionar de manera correcta la planificació de les accions a portar a terme segons els mitjans humans i materials dels quals el centre pot disposar realment; aquesta és la base perquè el pla d'acció sigui viable.
- **Proporció.** Com passava amb la planificació estratègica, el disseny de les accions per portar a terme durant el curs ha de ser equitatiu i respectar la distribució de temps, feina i responsabilitats dels membres del conjunt de la comunitat educativa que n'hi prenguin part activa o en siguin destinataris.
- **Coherència.** En conseqüència amb la línia de treball del projecte Escola verda, la planificació d'accions ha de basar-se en el tre-

ball anterior d'anàlisi (diagnosi ambiental) i reflexió (pla estratègic) de com ha de ser el model d'ambientalització de l'escola.

- **Concreció.** A diferència de la planificació estratègica que permetia cert grau de descripció general de propostes i cronograma, un pla d'acció cal que defineixi, contextualitzi i concreti en el temps amb el màxim grau de detall possible les activitats i els projectes que es desenvoluparan durant el seu curs de vigència.
- **Dinamisme.** Atès el relativament curt temps de vida d'aquesta eina de planificació i gràcies que any rere any s'avalua, els plans d'acció han de poder servir per corregir aspectes que la planificació estratègica feta a mitjà termini i sense tant grau de concreció no va poder tenir en compte, com ara mancances o desajustos però també nous reptes, noves maneres d'abordar temàtiques ambientals, oportunitats, etc. En aquest sentit, la seva renovació curs rere curs també pot servir per donar continuïtat a propostes que van quedar incompletes l'any anterior o bé requereixen més temps d'aprofitament o treball que un sol curs escolar.

- **Participació.** De forma similar a com succeïa amb la diagnosi ambiental i la planificació estratègica, la participació de la comunitat escolar en la presa de decisions sobre quines accions es portaran a terme durant el curs pot ser un aspecte que millori la representativitat i l'acollida d'aquestes decisions, tot considerant-ho com un complement més a la feina de la Comissió Escola Verda, no pas com un requeriment obligat. Alhora, la comunicació del pla d'acció és un element bàsic i un factor que millora la participació en aquest pla.

Com s'ha indicat amb anterioritat, el període de vigència d'aquest document és d'un any, a la pràctica un curs escolar, que passa per cinc fases diferents:

1. **Redacció.** És responsabilitat de la Comissió Escola Verda debatre, concretar i posar per escrit els continguts del pla d'acció. Aquesta fase cal portar-la a terme durant les primeres setmanes del curs escolar.
2. **Lliurament** a l'equip de coordinació del projecte Escola verda. Un cop el centre ha redactat el seu pla d'acció, l'ha de lliurar a l'equip de coordinació del projecte, format per membres dels ministeris d'Educació i Medi Ambient, així com membres del Centre Andorra Sostenible per tal que aquest Centre pugui revisar i assessorar les escoles sobre com portar-lo a terme de la manera més satisfactòria. El lliurament s'ha de fer abans del 31 de desembre.
3. **Posada en pràctica.** El centre disposa de tot el curs escolar (o diversos cursos si així es concreta a la planificació) per portar a terme les accions previstes en el pla, considerant en qualsevol cas que les implemen-

tades abans de l'entrega de la documentació no hauran rebut l'assessorament de l'equip de coordinació.

4. **Comunicació.** La posada en coneixement tant del disseny de les accions abans que es portin a terme, com de la seva realització i del resultat un cop fetes, és una part molt important en la dinàmica i el funcionament del projecte Escola verda, no només pel que fa a la cohesió del centre (comunicació a la comunitat escolar: alumnat, professors, famílies, personal no docent), sinó també en relació amb l'intercanvi d'idees envers la resta de centres que s'integren al programa (especialment a través de la participació als fòrums Escola verda).
5. **Avaluació.** Un cop s'ha acabat el curs escolar, el Pla d'acció ha de ser avaluat per tal d'analitzar de quina manera s'han desenvolupat les accions i com han contribuït a millorar l'ambientalització de l'escola. Per fer-ho, cal que la Comissió Escola Verda s'encarregui de completar un breu document conclusiu (memòria d'avaluació).

Un cop el pla d'acció ha estat implementat i avaluat, s'ha de donar per finalitzat i no es torna a iniciar el procediment fins al curs següent, amb una nova planificació anual d'accions fins a tancar el cicle de cinc plans d'acció emmarcats dins del mateix pla estratègic i la mateixa diagnosi ambiental de centre.

2. Contingut d'un pla d'acció

El contingut del pla d'acció inclou de manera general els quatre apartats següents:

2.1. Dades bàsiques de referència

Atès que any rere any pot variar la informació referida als centres, especialment la que fa referència als components de la Comissió Escola Verda i els seus representants, resulta important mantenir-la actualitzada any rere any fent referència als punt següents:

- **Curs de vigència del pla d'acció.**
- **Dades generals del centre.** Nom de l'escola, sistema educatiu de pertinença, adreça completa, contacte (telèfon, fax, correu electrònic) i pàgina web o perfils de xarxes socials (si en té).
- **Dades de la Comissió Escola Verda.** Organigrama amb dades d'identificació (nom, cognoms, perfil) dels membres que integren la Comissió Escola Verda, observacions sobre les seves atribucions particulars, si escau, i dades de contacte de les persones de referència (representant i vocals).

2.2. Síntesi del pla d'acció i cronograma

Aquesta part del document consisteix en una taula resum on es concreta la part corresponent de la planificació estratègica (cinc cursos) que es vol implementar en el curs de vigència del pla d'acció corresponent. Aquesta síntesi és en essència molt similar a l'elaborada amb anterioritat a la planificació estratègica, però cal matisar que pot variar en la mesura que objectius, accions o cronograma s'hagin modificat per causes de condicionants del centre,

dels membres de la Comissió Escola Verda o simplement per adaptar més en concret una planificació que en origen era genèrica.

Els continguts bàsics d'aquesta síntesi han de ser quatre:

- **Temàtiques o vectors ambientals** per treballar durant el curs escolar corresponent. Es proposa triar-ne un de central i d'un a tres de complementaris dels inclosos a la planificació estratègica, per tal de centrar l'activitat del centre en un programa realista i amb possibilitats que sigui portat a la pràctica amb garanties.
- **Objectius específics.** Determinar en concret els objectius i les fites concretes que el pla d'acció vol aconseguir. Han de poder ser objectius plausibles, per tal que no quedin en una simple declaració de bones intencions, i avaluables, de manera que en el document de memòria d'avaluació es pugui concretar si han estat assolits o no.
- **Llista d'accions que es portaran a terme** per tal d'assolir els objectius específics plantejats. Es demana que s'enumerin, ja que seran descrites amb detall i de manera individualitzada en els blocs següents del pla d'acció.
- **Cronograma.** Cal que es concreti quan es portaran a terme les accions previstes de forma que es distingeixin entre activitats puntuals a realitzar en una data concreta i ja marcada al calendari (per exemple, esdeveniments com la Setmana europea de la prevenció de residus, el Dia mundial de l'aigua, etc.) i activitats que es duren a terme durant un determinat període de temps, en què caldria especificar data d'inici i data final.

2.3. Descripció de les accions previstes

Aquest bloc del pla d'acció és el dedicat a la descripció en detall de les accions que a decisió de la Comissió Escola Verda s'implementaran durant el curs escolar al centre. La metodologia que s'apliqui serà la de confeccionar una fitxa d'activitat per a cadascuna de les accions planificades, la qual ha d'incloure una informació bàsica (i essencial) i ha de disposar d'un espai complementari per tal que cada comissió afegeixi la informació extra que no hagi estat descrita anteriorment i cregui d'interès a l'hora de contextualitzar l'acció (com ara bibliografia, referències d'Internet, etc.).

En aquest sentit, els requeriments bàsics de la fitxa d'activitat són:

- **Nom de l'acció**, tal com s'esmenta en la síntesi de l'apartat anterior i que sigui suficientment descriptiu per si sol.
- **Vector ambiental** en què queden emmarcades segons les temàtiques generals que es proposaven al disseny de diagnosi ambiental (*residus, aigua, energia, biodiversitat, soroll, mobilitat i compra verda i consum responsable*) i **aspectes assenyalats** (*gestió ambiental, grau d'implementació de bones pràctiques ambientals i ambientalització del projecte educatiu de centre*).
- **Prioritat**, en un rang que pot ser, per exemple, alta, mitjana, baixa.
- **Objectiu/s** educatiu/s específic/s que es vol assolir amb cada activitat.

- **Participants**; cal determinar dintre de la comunitat educativa qui serà el responsable o els responsables de portar a terme l'acció i quins seran els destinataris.

- **Data prevista de realització.**
- **Material i mètodes**, és a dir, descripció de quins mitjans materials seran necessaris per portar-la a terme, com s'obtindran, etc. i quins procediments i tècniques es faran servir.
- **Propostes de comunicació**; cal preveure quins mitjans i activitats de difusió es preveuen per a cada activitat.
- **Indicadors de seguiment**; cal preveure de quina manera (indicadors, resultats, etc.) es podria valorar l'èxit o no de l'acció, per tal de poder tenir-ho en compte a l'hora de fer el seguiment i incorporar-ho a l'avaluació de final de curs.

2.4. Comunicació

El pla d'acció ha d'incloure en la seva redacció una part específica dedicada a les **accions de comunicació** que es portaran a terme durant el curs escolar i que serviran per informar i donar visibilitat (i viralitat, és a dir que es multipliqui l'abast de la informació) a les accions ambientals que es faran o ja s'han fet durant el curs. Aquestes activitats de comunicació poden ser:

- **Activitats de difusió de les activitats del pla d'acció;** com ara processos participatius, articles, xerrades, debats, notícies, espais en xarxes socials i Internet, etc. que poden ser prèvies a les activitats o bé posteriors, per tal de difondre'n els resultats, o fotografies de com ha anat, etc.
- **Activitats de comunicació sobre el pla d'acció als altres membres del projecte Escola Verda.** Els tres principals canals de comunicació amb els altres centres escolars són:
 - Les **reunions de seguiment**, en què participen els representants de la Comissió Escola Verda de tots els centres i l'equip de coordinació del projecte.
 - El **Fòrum d'escoles verdes**, que té lloc cada any a l'inici del mes de juny per celebrar tant el Dia mundial del medi ambient (5 de juny) com el tancament del curs acadèmic de les escoles verdes; precisament en aquest espai és on es posen en comú les principals accions que els centres han portat a terme durant el curs, de manera que pot ser interessant que l'apartat de comunicació del pla d'acció reculli quines accions poden ser candidates a ser presentades en el Fòrum.

- I, finalment, el **bloc de les escoles verdes** www.escolaverda.ad, un lloc web a la xarxa que vol ser un espai de participació i intercanvi d'iniciatives, projectes i recursos pedagògics relacionats amb el dia a dia del conjunt de l'activitat de les escoles verdes del país.

- **Activitats de difusió del conjunt del projecte Escola Verda al centre;** similar a les propostes de comunicació del pla d'acció però que estiguin referides en un sentit més ampli a donar a conèixer més en detall què és el projecte Escola Verda a tots els col·lectius que integren la comunitat escolar, especialment als que sovint reben menys informació, com ara famílies i personal no docent. Com anteriorment, es pot recórrer a tècniques comunicatives com l'elaboració de notícies, articles, infografies, etc. que poden arribar a tots els col·lectius que integren l'escola a partir de correspondència, la revista del centre (en cas que en tingui), els taulers d'anuncis o també els mitjans en xarxa (Internet).

3. Avaluació del pla d'acció

Un cop s'ha acabat el curs escolar, el pla d'acció ha de ser avaluat per analitzar de quina manera s'han desenvolupat les accions i com han contribuït a millorar l'ambientalització de l'escola.

Per fer-ho, la Comissió Escola Verda ha de completar una senzilla plantilla de memòria d'avaluació que haurà de lliurar a l'equip de coordinació del projecte Escola verda abans que finalitzi el curs escolar.

Aquest darrer document serveix per recollir, de forma molt sintètica, la informació sobre:

- **El grau d'acompliment dels objectius** del pla d'acció.
- **El grau de satisfacció de les accions** portades a terme.
- **La valoració de les accions de comunicació.**
- **Una conclusió** sobre quins han estat els punts forts i febles del pla d'acció i sobre els avenços i empitjoraments que hagi experimentat l'ambientalització del centre du-

rant el curs, així com **propostes de futur**, és a dir, una reflexió sobre què es considera important treballar en el **proper pla d'acció**.

En els tres primers casos, és a dir l'avaluació dels objectius, les accions i les propostes de comunicació, podeu fer servir indicadors sintètics, com ara codis de colors, per exemple el codi del semàfor, en què el color verd indica que un determinat objectiu s'ha assolit mentre que el color vermell indica que no i el groc és regular, o bé escales numèriques d'avaluació, per exemple del 0 al 10, en què el 0 indica un resultat negatiu i el 10 el resultat més positiu.

Alhora, la importància de l'avaluació rau també en el fet que, a més de determinar el grau d'acompliment dels objectius, suposa un element clau pertinenir en compte en la redacció del pla anual del curs vinent, ja que pot servir per plantejar accions que corregeixin resultats no favorables de l'any anterior, així com per donar continuïtat a accions que hagin tingut un bon funcionament i la Comissió Escola Verda cregui positiu que continuïn durant més temps.

CENTRE
**ANDORRA
SOSTENIBLE**

Escola Verda